

Spis treści

Wielka piątka

JULIAN TUWIM (1894—1953)

Dytyrambista, hipnotyzer i prestidigitator 17

Z Czyhania na Boga

- Teofania 57
Modlitwa 57
Pan 58
Dziwczynom 58
Jak wiersz powstaje 59

Z Sokratesa tańczącego (1920)

- Jesteś znowu...* 59
Zmęczony burz szaleństwem... 60
Nuda 60
Wiosna 61
Sen złotowłosej dziewczynki 63
Ranyjulek 65

Z Siódmej jesieni (1922)

- Wszystko 65
Imię 66

- Rzuciłbym to wszystko 66
Ty 67
Wspomnienie 68
Przy okrągłym stole 68
Jeszcze mi nazbyt... 69
Tęsknota 70
Irysy 71
Wieczorny wiersz 71
Intymny wiersz 72
Siódma jesień 72
Noc 73
Atlas 74
Rozkaz 74
Ostry erotyk 75

Z Czwartego tomu wierszy (1923)

- Dziurawiąc niebo...* 76
Garbus 77
Walc starych panien 77
Biologia 78
Rzeź brzoź 78

Ze Słów we krwi (1926)

Słowem do krwi!	79
Prośba o piosenkę	79
Quatorze Juillet	80
Pogrzeb	
Prezydenta Narutowicza	81
Do Marii Pawlikowskiej	81
Żydek	82
Wtedy	83

Z Rzeczy czarnoleskiej (1929)

Rzecz czarnoleska	84
Kobiece	84
Wiersz o umarłej nadziei	85
Pogrzeb Słowackiego	85
Dziesięciolecie	87

Z Biblii cygańskiej (1933)

Biblia cygańska	89
Trud	89
Venus	90
Do losu	92
Scherzo	93
Wiosna chamów	93
Do prostego człowieka	94
Mieszkańcy	95
Zima	96

Z Treści gorejącej (1936)

Oczekiwanie	97
Hymn narodowy lasu	98
Jar	98
Czterdzieści wiosen	99
<i>To było tak...</i>	100
Burza	101
Dar	101
Rwanie bzu	101
Przedwiośnie	102
Erotyk	103
Kwiat	103
Podobieństwa	104

Erratum	104
Westchnienie	104
Treść	104
<i>Z okruszynami młodości...</i>	105
Exegi monumentum...	106
Ofiarowując serce	106
Spacer antyczny	106

Z wierszy ocalałych (1947)

Na ulicy	107
Piosenka umarłego	107
Lekcja	108
<i>O, rośliny dosłowne...</i>	109

Z nowych wierszy (1953)

Spotkanie w roku 1952	109
Do córki w Zakopanem	110
Do narodu radzieckiego	111

Z wierszy rozproszonych (1955)

Panny	112
W gęstwinie	113
Józef Piłsudski	113
Druskienickie drzewa	114
Wspomnienie	116
Warszawie w roku 2000	116

Wiersze z rękopisów

Do kelnerki	
w „Kopciuszku”	117
Strofy do ojczyzny	
[fragmenty]	118
Pieśń o Majakowskim	119
O nas, zakochanych	119
<i>Ja do ciebie nie mogę,</i>	
<i>nie mogę...</i>	120
<i>Ach, tworzyć, tworzyć!</i>	
<i>Słów dobierać...</i>	121
<i>Moją miłość,</i>	
<i>mój sakrament...</i>	121
Ojciec	122

Z Kwiatów polskich (1949)

KAZIMIERZ WIERZYŃSKI (1894—1969)

Najwierniejszy z wiernych...

137

Z Wiosny i wina (1919)

Zielono mam w głowie 173

Jestem, jak szampan 173

Gdzie nie posięją mnie 174

Dzieci w makach 174

Tak bosko rzucać na wiatr
swoje słowa 174

Tyś jest, jak dzień wiosenny 175

W miłosnych splotach 175

Słucham i patrzę 175

Kabała jesienna 176

Podściel twe pyszne,

światne ciało 177

Z Wróbli na dachu (1921)

Manifest szalony 177

Poemat z pamięci 178

Żytomierz 179

Bal 179

Pustka 180

Ballada o Kartaginie 180

Cyganie 181

Dworzec 182

Kuglarz 182

Z Wielkiej Niedźwiedzicy (1923)

Bardiów 183

Długie wierzb rzędy 184

Mojej matce 184

Piosenka 185

Oda prowincjonalna 185

Venus 187

Piłsudski 187

Wielka Niedźwiedzica 188

Z Pamiętnika miłości (1925)

U nas na Litwie 189

Coraz bliżej 190

Popioły 190

Z Lauru olimpijskiego (1927)

100 M. 191

Skok o tycze 192

Z Rozmowy z puszczą (1929)

Owoce 192

Kawiarnia pod Pikadorem 193

Pogrzeb Amundsena 193

Rozmowa z puszczą 194

Z Pieśni fanatycznych (1929)

Film 195

Pieśń ze środka miasta 196

Z Gorzkiego urodzaju (1933)

Liryka 198

Rozmowa w bibliotece 199

Hollywood 199

Do Leopolda Staffa 200

Westchnienie staroświeckie 201

Mądrość jesienna 201

Z Wolności tragicznej (1936)

Rok 1914 202

Listopad 1918 203

Z Kurhanów (1938)

Wawel 205

Maryla 205

Łazienki 209

Z Ziemi-Wilczycy (1941)

Wstążka z „Warszawianki” 211

Święty Boże 213

Zstąp, duchu mocy 214

Modlitwa za zmarłych

w Warszawie 215

Pielgrzymom 1940 roku 216

Z Róży wiatrów (1942)

Słowo 218

Śmierć nocna 218

Powrót 219

Niefcyrka 220

Inter arma 220

List z Pensylwanii 221

Zielone jeziora 221

Nocny nalot 223

Ktokolwiek jesteś

bez ojczyzny 224

- Z Krzyży i mieczy (1946)**
 Do poetów 224
 Biblia polska 225
 Powstaniec 226
 1-go września 1944 227
 A więc stało się 227
 Na rozwiązanie
 Armii Krajowej 228
 Do sumienia świata 229
 Na proces moskiewski 230
 Krzyknęli wolność 231
 O żołnierzu warszawskim 232
 Na dzień zwycięstwa 232
- Z Korca maku (1951)**
 Muzy 233
 Zapach 234
 Preludium 235
 O naszych kwiatach 235
 Dziady 235
- Z Siedmiu podków (1954)**
 Serce z kamienia 236
- Pochwała ziemi i prochu 237
 Mowa i ziemia 238
- Z Tkanki ziemi (1960)**
 Piąta pora roku 240
 Badania lekarskie 243
 Romans 244
 Tuwim 244
 To wszystko twoje 245
 Tkanka ziemi 246
- Z Kufra na plecach (1964)**
 Pod rozpacz 247
 Okna 247
 Kufer 248
 Wisła i wyspa 249
- Ze Snu mary (1969)**
 Dialog przy fajce 250
 Na samym dnie 251
 Z myślą o Albercie Camus 251
 Zakłęty 252
 Sen mara 252

JAROSŁAW IWASZKIEWICZ (1894—1980)

- Jowiszowe pozy, zadumy,
 grymasy 255**
- Z Juweniliów**
 Lilith 297
- Z Oktostychów (1919)**
 Serenada 298
 Oddech ziemi 298
 Włóczęga 298
 Powrót 299
 Szczęście 299
 Erotyk 300
 Nasza miłość 300
 Dnie 300
- Z Dionizji (1921)**
 Do Dionizosa 301
 Usta fanatyków 304
 Confiteor 308
- Z Kasyd (1925)**
 Walc Brahmsa 311
 Do Lydii 311
- Z Księgi dnia i księgi nocy
 (1929)**
 L'amour cosaque 312
 Amore sacro 315
 Amore profano 315
 Wiosna 316
 Lato 316
 Jesień 316
 Zima 317
 Przypomnienie 317
 Kołysanka o zmroku inaczej 321
*Ta czarna sień
 i wąskie schody...* 322
*Nie dla nas winnic
 modry stok...* 323

Z Powrotu do Europy (1931)

- Do żony 324
Wisła i Ren 324
Do przyjaciela wroga 325
Do Tadeusza Zielińskiego 327
Tęsknota do Italii 328
Do Rosji 329

Z Lata 1932 (1933)

- I *Zimny wiatr żenie polem niebieskie baranki...* 329
VIII *Jeżeli znowu znajdę przyjemność w podróży...* 330
X *Boję się, że jak Hafiz, Dżalaladdin-Rumi...* 330
XVI *Znowu więc ciepło...* 330
XXI *Upokarza mnie miłość...* 331
XXII *W samotności gdzieś na wsi albo w obcym mieście...* 332
XXIII *Głosy ptaków już opadły...* 332
XXVIII *Przez tak pamiętny zapach siana...* 332
XXX *Przez cały biały dzionek czekam...* 333
XXXVII *Ja tylko tak udaję...* 334
XXXVIII *Ziemia kłosaми się pochyla...* 334
XLVII *Omżone mgłą pierwotnych bytów...* 335

Z Innego życia (1937)

Ciało 335

Z cyklu Elegie

Odwiedziny miejsc ulubionych w młodości 336

Z cyklu Sonety sycylijskie

Metop z Selinuntu II 337

Z Warkocza jesieni (1954)

Plejady 338
Nigdy jeszcze tak bardzo... 340

Z Ciemnych ścieżek (1957)

- 1 *Cyt! Otwórz okno!...* 340
3 *Pióro strzaskane, ale jeszcze pisze...* 341
5 *Sam na sam trzeba gadać z nocą...* 341
8 *Spocznijcie, ludzie, nadchodzi sen...* 342
10 *Wspomnienie pali dawnych zórz...* 343
11 *Ta noc wiosenna cała żarem dyszy...* 343
13 *Nic nigdy nie zmyje krwi...* 344
21 *Daj rękę! Przyłóż tutaj...* 344
31 *Zapatrzeni w dalekie chmury...* 344
35 *Tu na malachit tych rozwalin...* 345
36 *Idzie Salome z głową Błoka...* 345
48 *Ach, książki to jest mało...* 346
50 *Ten wiersz o kwiatach i jeziorach...* 346
69 *Wiruje płatków kwietnych śnieg...* 347
108 *Nie zapomina się tak łatwo życia...* 347
121 *W gorącej łaźni wypieszczone...* 348

Z cyklu Wiersze ulotne

Westchnienie 348

Śpiew słowika przy budowie mostu 349

List do prezydenta Bieruta 349

Ze Śpiewnika włoskiego (1974)

Stary sad 350

Stary ogród 351

Pożegnanie 351

Idzie ścieżką dziewczyna... 352

Co puszczyki robią w dzień?... 353

Z Mapy pogody (1977)

Jeszcze gdzieś zakwitły bzy... 353

7 *Stronami deszcze stronami*
pogoda... 354

Z Muzyki wieczorem (1980)

Urania 354

Rzeczy 355

Do siostry 355

Do Izoldy 356

Biografia 356

Niewygoda 356

Do prawnuczki 357

Sen 357

Ostatnia piosenka wędrownego
czeladnika 357

ANTONI SŁONIMSKI (1895—1976)

Retoryczne piekło 361

Z Sonetów (1918)

Credo 407

Łódka 408

Gra w zielone 408

Carmagnola 409

Z Parady (1920)

La Victoire 411

Żal 412

Znamiona genialności 413

Dzikie wino 414

Z Godziny poezji (1923)

Do Wiktorii Colony 414

Muza 415

Pióra 416

Semiramidy wonne ogrody... 417

Krzyż Południowy 418

List z podróży 418

Z Drogi na Wschód (1924)

Miłość i podróż 419

O pewnym przyjacielu 419

Rozmowa z rodakiem 420

O róży jerychońskiej 421

Oczy 421

Smutno mi, Boże 421

Hamak 422

Z Dalekiej podróży (1926)

Hiacynty 423

Sen 423

Na śmierć Conrada 424

Flamengo 425

Z poematu *Oko w oko*
[fragmenty] 425

Lampa 428

Dom 428

Ostatni dzień 429

List 429

Z Okna bez krat (1935)

Palenie zboża 430

Kołysanka 431

Niemcom 432

Noc gwiazdzista 432

Inwokacja 433

Lustro 434

Rosjanka 434

Ogniwa 435

Młodość 436

YT OT 436

Nie wołaj mnie 437

Zaduszki 437

Ślad 438

Łomianki 438

Rodowód 439

Z wierszy 1924—1939

Wyznanie 440

Mickiewicz 440

Na śmierć Żeromskiego 442

Rozmowa 442

Na śmierć Andrzeja Struga 443

Dwie ojczyzny 443

W Warszawie 444

Znowu wiosna 445

Gratis pro Deo 446

Z Alarmu (1940)

Alarm	446
Warszawa	448
W Paryżu	449
Sąd	450
Wiosna warszawska	450
O Polsce słabej	451

Z wierszy londyńskich

Ten jest z ojczyzny mojej	451
11.XI.1943	452
Do Rosjanina (Odpowiedź)	452
Słowa	453
Warszawie	453
Atom	454
Mogiła nieznanego mieszkańca Warszawy	454

Z wierszy 1946—1957

Do czytelnika	455
---------------	-----

Przywitanie wsi polskiej	456
--------------------------	-----

Elegia miasteczek żydowskich	456
Pochód	457
Portret Prezydenta	458
Konstytucja	459
Złot Młodzieży	459
Kongres Wiedeński	460
Pierwszy Maja	462
Dziesięciolecie	463
Do krytyka	464
W obronie wiersza	465

Z Nowych wierszy (1959)

Poezja	466
Do syna przyjaciół	466
Jan Lechoń	467
Exegi monumentum	469
Odpowiedź na zaproszenie	470
Notes	470
Rozmowa z gwiazdą	471

JAN LECHOŃ (1899—1956)**Naznaczony
śmiercią**

475

**Z Karmazynowego
poematu (1920)**

Herostrates	511
Duch na seansie	512
Polonez artyleryjski	514
Mochnacki	516
Piłsudski	518
Pani Słowacka	520

Ze Srebrnego i czarnego (1924)

<i>Pytasz, co w moim życiu z wszystkich rzeczy główną...</i>	521
Toast	521
Spotkanie	522
Śmierć	523
Modlitwa	523
Na «Boskiej Komedii» dedykacja	524

Sprzeczka	524
-----------	-----

<i>O! jak strasznie się wloką te długie godziny...</i>	524
<i>Na niebo wypływają białych chmurek żagle...</i>	525
<i>Co noc, gdy już nas nuda bezbrzeżna ogarnia...</i>	525
<i>Stargany męką straszną zapasów nierównych...</i>	525

Siedem grzechów głównych

Pycha	526
Łakomstwo	526
Nieczystość	527
Zazdrość	527
Obżarstwo i pijaństwo	528
Gniew	528
Lenistwo	528

**Z wierszy rozproszonych
1917—1941**

Bajka o miłości	529
-----------------	-----

Apokryf 533
11 Listopada 534

Z Lutni po Bekwarku (1942)

Norwid 535
Włosy Słowackiego 536
*Od żalu nie uciekniesz, nie ujdiesz
goryczy...* 536
*To, w co tak trudno nam
uwierzyć...* 537
Pieśń o Stefanie Starzyńskim 537
Pożegnanie „Marsylianki” 538
Ostatnia scena z „Dziadów” 540

Z Arii z kurantem (1945)

Aria z kurantem 541
Nie-Boska Komedia 541
Naśladowanie Or-Ota 542
Wiersz mazowiecki 544
Manon 545
Duch Boya 546
Kniaźnin i żołnierz 546
Iliada 547
Jabłka i astry 547
Skowronek 548
Mokotowska piętnaście 549
Mickiewicz zmęczony 549
Marsz II Korpusu 550
Monte Cassino 550
Laur Kapitolu 551
Wielki Piątek 551
Teatr na wyspie 552
Przypowieść 552

Z cyklu Marmur i róża z tomu wiersze zebrane (1954)

Stara Warszawa 553
Śmierć Mickiewicza 553

Niki 554
Matejko 554
Piosenka 555
*Chorału Bacha słyszę
dźwięki...* 555
Romantyczność 556
Cytata 556
Poezja 557
Plato 557
„Sen srebrny Salomei” 557
Chełmoński 558
Vides ut alta stet... 558
„Soból i panna” 559
Alina 559

Z wierszy ostatnich

Oedipus rex 560
Tuwim 560
*Jękły smętnych trąb
orkiestry...* 560
Erynie 561
Malczewski 562
Rozmowa z aniołem 563
Emigracja 563
Biografia 563
„Bzy w Pensylwanii” 564
Ostatnia miłość 564
Bajka warszawska 564
Poeta niemodny 565
Na temat
z St. John Perse’a 566
Mój sylwester 566

Z wierszy pominiętych w wydaniach książkowych

Pochwała Żydówki 567
Stare Miasto 568

STANISŁAW BALIŃSKI (1899—1986)

Poeta nostalgii 573

Z Wieczoru na Wschodzie (1928)

Ziemia i noc 587
Karawanseraj 588

Zulejka wysyła list miłosny 589
Ślad 589
Kochanki poetów
romantycznych 590
W drodze 591
Elegia o ziemi rodzinnej 592

Z Niepokoju świata

Noc lipcowa	593
Fiołki	594
Wiśnie	594
Fotografia rodzinna	595
Pożegnanie z ogrodem romantycznym	596

Z Wielkiej podróży (1941)

Ballada o dwóch świecach	596
Kolęda warszawska 1939	597
Ojczyzna Szopena	598
Wojna bez pieśni	599
O tamtej...	600
Ocalenie	600

Z Postoju w Paryżu

Biurko Mickiewicza	601
Śpiwnik listopadowy	602
Lustro Szopena	603
Podróże zamorskie	603
Drugie imię samotności	605
Kalendarzyk z roku 1863	605
Wieczorny spacer Moniuszki	606
Okno wspomnień	608
Rozmaryn	609
Pieśń roku 1905	610
Do poezji polskiej	611
Epilog	612

Z Tamtego brzegu nocy (1943)

O ziemi nowogrodzkiej [fragmety]	612
Antyromantyzm	614
Nieśmiertelna strzała	614

Z Trzech poematów o Warszawie (1945)

Poranek warszawski [fragmety]	615
Panorama Warszawy [fragmety]	619
Wieczór w Teatrze Wielkim [fragmety]	621

Z cyklu Ballady i pieśni emigranckie z tomu wiersze zebrane (1948)

Polska Podziemna	623
Na głuchych prowincjach serca...	623
Na końcowej stacji	624
Szum rzeki	624

Z wierszy rozproszonych

Lechoń	625
De passage à Paris	626
Zimowy ranek	626
Iluzja	627
Komentarz	627